

с. Вербівці початку XX ст., фотографія вишивальниць Вербівської артїлі 1915 р., а також копії фотографій з фондів Національного музею декоративного мистецтва України (м. Київ).

Завдяки створеній експозиції ми можемо максимально правдиво донести до відвідувачів інформацію про одну з унікальних сторінок української культурної спадщини початку XX ст. На сьогодні це є нашим пріоритетним завданням, адже російська федерація не полишає спроб привласнити культурне надбання українських митців. Уже більше 20 років країна-агресорка позиціює Вербівку для всього світу як унікальну спадщину російського авангарду (рос. проєкт під назвою «Вербовка 100»).

Вишивка авангарду, за переконанням більшості дослідників (В. Щербаківського, М. Біляшівського, Т. Кара-Васильєвої, О. Ноги та ін.), була абсолютно унікальним українським феноменом, який зруйнував стереотип про українську культуру як селянську, продемонструвавши високий рівень традиції і вміння поєднуватися з новими напрямками європейського та світового мистецтва.

Р. Сухонос, Н. Тюркеджи

КОЛОНІАЛЬНІ НАГОРОДИ КОРОЛІВСТВА ІТАЛІЯ

R. Sukhonos, N. Tiurkedzhy

COLONIAL AWARDS OF THE KINGDOM OF ITALY

Після закінчення епохи Рисорджименто (1848–1871 рр.), як й інші країни Європи, молоде Італійське королівство практично одразу почало колоніальну експансію. Інтереси Риму простягались на острови Ост-Індії (невдало) і території в Африці, а у XX ст. Італія зазіхнула вже на країни Європи — Албанію, Грецію, Югославію.

Першими колоніальними здобутками Італії стала Еритрея, анексована в 1885 р., і південне Сомалі (1889 р.). За участь у цих кампаніях італійські офіцери та солдати були відзначені як нагородами, які вже існували, так і абсолютно новими, за суто колоніальні заслуги. Учасники бойових дій в Еритреї, Сомалі та невдалому поході в Ефіопію в 1895–1896 рр. отримали бронзову «Пам'ятну медаль за африканську кампанію» (*Medaglia commemorativa delle Campagne d'Africa*), у якій на стрічці могло бути багато планок, як офіційних, так і неофіційних, за військові походи з 1887 р. по 1927 р.

Після захоплення перших колоній в Африці, італійці одразу почали створювати військові сили із представників місцевого населення. Для відзначення їхніх заслуг у боях в 1893 р. була заснована бронзова, а в 1903 р. — срібна «Медаль за військову доблесть для військових з корінного населення італійських колоній» (*Medaglie al valor militare per militari indigeni delle colonie italiane*). У 1923 р. заснована срібна «Зірка заслуг для військових з корінного населення італійських колоній» (*Stella al merito per i militari indigeni delle colonie italiane*) для відзначення «за тривалу та гідну похвали службу (не менше 15 років)». За наявності особливих заслуг, кавалеру вручалась зірка з короною.

Цікавою сторінкою колоніальної історії Італії стала участь у придушенні боксерського повстання в Китаї, за яке італійці могли отримати одну з двох медалей, які відрізнялись тільки надписом на реверсі, — «Пам'ятна медаль кампанії в Китаї» (*Medaglia commemorativa della Campagna in Cina*) — 2325 нагороджень, або

«Пам'ятна медаль кампанії в Китаї та на Далекому Сході» (*Medaglia commemorativa della Campagna in Cina ed Estremo Oriente*) — 736 нагороджень.

У 1911–1912 рр. Італія під час війни з Османською імперією захопила територію сучасної Лівії, а також острови Додеканес, за перемогу в якій військові отримували «Пам'ятну медаль італо-турецької війни» (*Medaglia commemorativa della Guerra Italo-turca*). А з 1913 р., за участь у кампаніях придушення лівійських партизан-патріотів італійські солдати отримували «Пам'ятну медаль за лівійську кампанію» (*Medaglia commemorativa delle Campagne di Libia*) — близько 200 тис. нагороджень. До стрічки медалі кріпились планки з викарбуваними роками участі у війні — починаючи з «1911» і до «1931». Також існували неофіційні планки — з «1932» по «1940» рр.

Під час цієї війни набуло поширення нагородження солдат медалями/жетонами батальйонів, полків, дивізій; також з'явилась велика кількість «патріотики» — значків та медалевидних жетонів. Часто вони були навіть без стрічок, і кріпились на імпровізовані шнури або ланцюжки.

Колоніальний орден Зірки Італії (*Ordine coloniale della Stella d'Italia*) заснований у 1914 р. «для відзначення за видатну службу в колоніях» у п'яти ступенях (за зростанням): кавалер, офіцер, командор, великий офіцер, кавалер великого хреста. Ця нагорода спочатку мала доволі жорсткі обмеження щодо граничної кількості нагороджених, проте в кінці 1930-х рр. їхня кількість суттєво зросла (за всі роки — понад 17 тис. кавалерів, понад 4 тис. офіцерів, понад 2 тис. командорів). У 1943 р., із втратою колоній, нагородження орденом припинилось.

Завоювання Ефіопії в 1935–1936 рр. стало великим досягненням для режиму Муссоліні. Солдати метрополії, чорносорочечники MVSN, а також солдати піхотних та кавалерійських частин Еритреї, Лівії, Сомалі за участь у цій кампанії отримували бронзову «Пам'ятну медаль за військові дії у Східній Африці» (*Medaglia commemorativa delle operazioni militari in Africa Orientale*), а добровольці — додатково бронзову «Медаль за заслуги добровольців східноафриканської кампанії 1935–1936 рр.» (*Medaglia di benemerenzza per i volontari della campagna dell'Africa Orientale 1935-1936*). Під час цієї кампанії солдат масово нагороджували пам'ятними медалями/жетонами армійських корпусів, дивізій, полків, батальйонів, легіонів CC.NN, груп кавалерії тощо.

Перебіг військових подій Другої світової війни в африканських колоніях завершився невдало для Італії, тому вклад у фалеристику доволі незначний. Окрім ряду полкових/батальйонних нагород, були засновані:

- у 1941 р. — бронзовий, срібний та позолочений «Хрести за вислугу в Італійському африканському поліцейському корпусі» (*Croce per anzianità di servizio per il Corpo di Polizia dell'Africa Italiana*) — за вислугу 10/16/20/25/40 років;
- «Пам'ятна медаль італо-німецької кампанії в Африці» (*Medaglia commemorativa della campagna italo-tedesca in Africa*) — відзнака італійського командування в Лівії для солдат німецького Африканського корпусу Роммеля.

Проведений аналіз нагород розкриває аспекти італійської фалеристики періоду колоніальних завоювань 1885–1943 рр. Представлені вище цифри щодо кількості нагороджень друкуються вперше.